

३३३
प्रायश्चि

अथोपपातकानि ।	प्रायश्चित्तानि ।	तदशक्ती धेनुदानम् ।	तदशक्ती पूर्णदानम् ।	दक्षिणा ।
वृषस्य स्वयं ब्राह्मणकर्तृकहल- शकटादियोजनम् ।	प्राजापत्यद्वयम् ।	२ धेनु ।	६ कार्वापणाः ।	यथाशक्ति ।
योषिद्वयं ब्राह्मणकर्तृकहल- शकटादियोजनम् ।	४ प्राजापत्यानि । ब्राह्मणेतरैषां प्राजापत्यद्वयम् ।	४ धेनुवः ।	१२ कार्वापणाः ।	यथाशक्ति ।
उत्सृष्टवृषस्य कपिलायाश्च ब्राह्मणकर्तृकहलशकटादि- योजनम् ।	यतिचान्द्रायणद्वयम् । ब्राह्मणेतरैषां यतिचान्द्रायणैकम् ।	सार्द्धसप्तधेनुसम्भ- वात् ८ धेनुवः ।	२२० कार्वा- पणाः ।	यथाशक्ति ।
गोमांसखादके गोविक्रयविनि- मयादिः ।	विक्रयादिमात्रे अज्ञानकृततत्तत्कर्तृकत- त्तत्स्वामिकगववधप्रायश्चित्तार्हम् । गो- मांसखादककर्तृकतद्वधे तु अज्ञान- कृततत्तत्कर्तृकतत्तत्स्वामिकगववधो- क्तसंपूर्णप्रायश्चित्तम् ।			

अथ गोवधापवादः ।

तत्र पराशरः ।

“धूर्येषु वहमानेषु दण्डेनाभिरुतेषु च । काष्ठेन लेष्टुना वापि पाषाणेन तु ताडितः ॥ मूर्च्छितः पतितश्चैव मृतो वा सद्य एव च । एवं-
गतानां भूर्याणां प्रवक्ष्यामि यथाविधि ॥ उत्थितस्तु पदं गच्छेत् पञ्च सप्त दशापि वा । शासं वा यदि गृह्णाति तोयं वा पिबति स्वयम् ।
पूर्वव्याधिविनिष्टानां प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥” सम्बर्त्तः । “यन्मृगे गोचिकित्सायां मूढगर्भविमोचने । यत्र कृते विपत्तिः स्यात् प्रायश्चित्तं न
विद्यते ॥ औषधं स्नेहमाहारं ददद्गोब्राह्मणेषु च । प्राणिनां प्राणहृत्यर्थं प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥ दाहच्छेदशिराभेदप्रयत्नैरुपकुर्वताम् । हिलानां
गोहितार्थं वा प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥” याज्ञवल्क्यः । “क्रियमाणोपकारे तु मृते विप्रे न पातकम् । विपाके गोवृषाणाञ्च भेषजान्निक्रियासु
च ॥” मिताक्षराधृतपराशरवचनम् । “कूपे खाते च धर्माख्यं गृहदाहे च ये मृताः । शामदाहे तथा घोरे प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥” भवदेवभट्ट-
धृतवचनम् । “शृङ्गभङ्गेऽस्त्रिभङ्गे च कटिभङ्गे तथैव च । यदि जीवति घश्मासान् प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥” सम्बर्त्तः । “देवद्रोण्यां विहारैश्च
कूपेष्वायतनेषु च । एषु गोषु प्रपन्नासु प्रायश्चित्तं न विद्यते ॥” देवद्रोणी स्वयम्भूलिङ्गाद्यवस्थानगृहम् । विहारो गवां मैथुनम् । आयतनं
सौमानिवन्धनस्थानम् । अत्र कृपायतनकर्तुर्दोषाभावो न तु गोस्वामिनः । इति प्रायश्चित्तविवेकप्रायश्चित्ततत्त्वस्मृतिसारमौख्यसम्मतं गोवध
प्रायश्चित्तं समाप्तम् ॥ * ॥

अथोपपातकानि ।	प्रायश्चित्तानि ।	तदशक्ती धेनुदानम् ।	तदशक्ती पूर्णदानम् ।	दक्षिणा ।
ब्राह्मणचत्तियकर्तृकज्ञानकृत- चत्तियवधः ।	अज्ञानकृत अण्डहत्याप्रायश्चित्तपादः । स तु त्रैवर्षिकव्रतम् ।	४५ धेनुवः ।	१३५ कार्वा- पणाः ।	२५ गावः । अशक्ती २५ कार्वापणाः ।
ब्राह्मणचत्तियकर्तृकाज्ञानकृत- चत्तियवधः ।	सार्द्धवार्षिकव्रतम् ।	सार्द्धद्वार्षिक- धेनुसम्भवात् २३ धेनुवः ।	६७० कार्वा- पणाः ।	१३ गावः । अशक्ती १२० कार्वापणाः ।
वैश्यकर्तृकज्ञानकृतचत्तियवधः ।	षाड्वार्षिकव्रतम् ।	८० धेनुवः ।	२७ कार्वा- पणाः ।	५० गावः । अशक्ती ५० कार्वापणाः ।
वैश्यकर्तृकाज्ञानकृतचत्तियवधः ।	त्रैवार्षिकव्रतम् ।	४५ धेनुवः ।	१३५ कार्वा- पणाः ।	२५ गावः । अशक्ती २५ कार्वापणाः ।
शूद्रकर्तृकज्ञानकृतचत्तियवधः ।	नववार्षिकव्रतम् ।	१३५ धेनुवः ।	४०५ कार्वा- पणाः ।	७५ गावः । अशक्ती ७५ कार्वापणाः ।
शूद्रकर्तृकाज्ञानकृतचत्तियवधः ।	सार्द्धचतुर्वार्षिकव्रतम् ।	सार्द्धसप्तषष्टि- धेनुसम्भवात् ६८ धेनुवः ।	२०२० कार्वा- पणाः ।	३८ गावः । अशक्ती ३७० कार्वापणाः ।
ब्राह्मणचत्तियवैश्यकर्तृकज्ञान- कृतवैश्यवधः ।	ब्रह्महत्याव्रताष्टमभागः । स च सार्द्धवा- र्षिकव्रतम् ।	सार्द्धद्वार्षिक- धेनुसम्भवात् २३ धेनुवः ।	६७० कार्वा- पणाः ।	१३ गावः । अशक्ती १२० कार्वापणाः ।
ब्राह्मणचत्तियवैश्यकर्तृकाज्ञान- कृतवैश्यवधः ।	ब्रह्महत्याव्रतषोडशभागः । स च नवमा- सिकव्रतम् ।	सपादेकादशधे- नुसम्भवात् १२ धेनुवः ।	३३० कार्वा- पणाः ।	७ गावः । अशक्ती ६० कार्वापणाः ।